



gemeente
Barneveld

Raadsmemo Omgevingsvisie Barneveld 2040

Datum: 14 januari 2025

Onderwerp: Omgevingsvisie Barneveld 2040

Ter attentie van: De Raad

Afzender: College van Burgemeester en Wethouders

Portefeuillehouder B. Wijnne

Mail behandelaar W.deboer@barneveld.nl *Telefoonnummer* 0612466699

Samenvatting

Deze raadsmemo sluit aan op de eerder met u gedeelde Raadsmemo van 15 oktober 2024; Voortgang Omgevingsvisie Barneveld 2040. Het opstellen van de eerste Omgevingsvisie Barneveld 2040 verkeert nu in de afrondende fase. In de komende maanden ronden we het ontwerp-omgevingsvisie af en zullen we die vaststellen en ter inzage leggen.

Onze oorspronkelijk verwachting was dat we op dit moment al een min of meer volledige versie van de ontwerp-omgevingsvisie zouden kunnen laten zien, maar het vergt nog enige weken tijd om alle informatie te verwerken. Wel willen we dit moment gebruiken om u alvast een aantal zaken ter reflectie voor te leggen, met de vraag of daar nog belangrijke aandachtspunten inzitten die u zou willen meegeven. Het gaat dan ondermeer om de toegepaste gebiedsgerichte benadering, de wijze van omgang met de groei van de gemeente Barneveld, de inbedding van gezondheid en duurzaamheid, en de hoofdlijnen voor het landelijk gebied.

We gaan er vanuit dat de ontwerp-visie begin maart beschikbaar zal zijn. De planning is erop gericht de Omgevingsvisie op 16 juli 2025 door uw raad vast te stellen. Na vaststelling van het ontwerp is er nog wel een weg te gaan met tervisielegging en advisering door de Commissie mer.

We nodigen u graag uit om vooruitlopend op de concept omgevingsvisie op deze onderdelen richting mee te geven.

Doel

Met deze memo geven we aan welke ontwikkelingsrichtingen wij in de Omgevingsvisie Barneveld 2040 verwerken en waarover u - indien nodig - nog nadere duiding kunt meegeven. Ook brengen we u op de hoogte van het verdere verloop van het proces tot en met vaststelling de Omgevingsvisie.

Introductie

De Omgevingsvisie is een belangrijk instrument van de Omgevingswet. Het omvat een integraal beeld op hoofdlijnen voor de toekomst van onze gemeente. Op 3 juni 2024 heeft u in de commissie Bestuur gesproken over het Voorkeurscenario Omgevingsvisie Barneveld 2040.

Het vastgestelde Voorkeurscenario geeft de hoofdrichting aan voor de toekomstige ontwikkelingen, maar op een aantal onderdelen was nog een nadere keuze noodzakelijk. Vooral op het niveau van specifieke thema's en gebiedsgericht. Een voorbeeld daarvan is de afstemming tussen woningbouwopgave en de ontwikkeling van voorzieningen. Op 3 juni zijn deze onderdelen in de vorm van dilemma's ook aan de orde geweest in de raadscommissie.

Mede op basis van die dilemma's zijn wij intensief aan de slag gegaan met de uitwerking tot een ontwerp-omgevingsvisie. Uitgaande van de waarden van onze deelgebieden en kernen zijn gebiedsgericht ontwikkelmogelijkheden verkend. Daarbij is rekening gehouden met lopende beleidstrajecten, zoals duurzaamheid en de ontwikkeling van het landelijk gebied en de deelvisie Garderen. Deze uitwerkingen passen voor het overgrote deel binnen de kaders en ambities van het Voorkeurscenario.

Ook is onderzocht waar ambities en uitgangspunten nog conflicteren of waar verbindingen tussen ambities nodig of mogelijk zijn, bijvoorbeeld als het gaat om balans tussen woninggroei en benodigde voorzieningen of de ontwikkeling van bedrijvigheid versus bereikbaarheid. Deze situaties zijn getoetst en afgewogen aan een aantal relevante datalagen, waarbij zowel de fysieke aspecten als de sociale en maatschappelijke factoren in overweging zijn genomen. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet. De uitwerking daarvan is straks in de Omgevingsvisie terug te vinden.

Participatie

Het Voorkeursscenario en de resultaten van de *gebiedsgerichte uitwerking* geeft dus ook een eerste beeld van mogelijke ontwikkelingen in de deelgebieden en kernen. Eind november en begin december 2024 is op basis daarvan de inmiddels derde participatieronde georganiseerd. Daarin zijn het Voorkeurscenario en de mogelijke uitwerkingen per deelgebied en kern gepresenteerd aan bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden. In totaal zijn er drie avonden georganiseerd. Verspreid over deze drie avonden hebben we meer dan 250 belangstellenden mogen verwelkomen. De sfeer op deze avonden was goed en constructief, maar soms ook kritisch.

Daarbij speelt ook het verwachtingspatroon van de aanwezigen een belangrijke rol. De omgevingsvisie gaat over hoofdlijnen en ontwikkelingsrichtingen en levert niet voor alle thema's al duidelijke keuzes. Ook werd daarbij duidelijk dat er een verschil in abstractieniveau is tussen de omgevingsvisie en de dorpsplannen. In sommige gevallen is nader onderzoek nodig, moeten richtingen verder uitgewerkt worden in programma's of is nog onzekerheid over de ontwikkelingen. Tijdens deze bijeenkomsten hebben de inwoners en ondernemers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om input te geven. Deze feedback is essentieel voor het realiseren van een breed gedragen visie die ook aansluit bij de wensen van de gemeenschap. Aan de tafels zijn verschillende suggesties gedaan over de realiseerbaarheid van verschillende ambities.

Inmiddels is overleg gevoerd met ketenpartners zoals het waterschap, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en buurgemeenten om de ontwikkelingen te presenteren en voor zover mogelijk en noodzakelijk af te stemmen. De sfeer op deze bijeenkomst was goed en constructief. Op 14 januari is er een vergelijkbare bijeenkomst geweest met de organisaties waar we in de gemeente Barneveld nauw mee samenwerken (maatschappelijke organisaties). Op 16 januari vindt nog overleg plaats met de provincie Gelderland.

Wij zijn volop bezig met de verwerking van alle reacties. Voor een belangrijk deel is dat al gebeurd, maar voor een deel vindt dat nog plaats in het kader van het opstellen van de ontwerp-omgevingsvisie.

Van Voorkeurscenario naar (ontwerp) omgevingsvisie

Het Voorkeurscenario Omgevingsvisie Barneveld 2040 heeft gediend als basis en als kader voor de verdere invulling van de Omgevingsvisie en de richting aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Barneveld. Dit scenario vormt ook een substantieel deel van de Omgevingsvisie. Daarnaast hebben we met de resultaten van de interne uitwerking, de participatiebijeenkomsten en de reacties van onze partners voldoende informatie en beelden om de richtinggevende keuzes te onderbouwen die voor de ontwikkelingen die in de fysieke leefomgeving van onze gemeente en in de verschillende deelgebieden in de komende decennia aan de orde zullen zijn. Dat vergt nog wel enige weken om tot afronding te komen.

Onderdeel van de Omgevingsvisie is de doorwerking in omgevingsprogramma's en omgevingsplan en in de rolverdeling daarbij tussen uw raad en ons college. In de raadswerkgroep van 16 december 2024 is dit onderwerp aan de orde geweest. Naar aanleiding van de ontwerpvisie doen we graag het aanbod om dit ook vervolg te geven voor de raadscommissie Bestuur.

Het vaststellen van een Omgevingsvisie is een mer-plichtig besluit omdat de Omgevingsvisie kaderstellend is voor toekomstige beleidsbeslissingen die impact hebben op de fysieke leefomgeving. Daarom is een omgevingseffectrapportage (OER) noodzakelijk. Voor de oorspronkelijke keuzescenario's is het eerste deel van het OER opgesteld, bestaande uit de leefomgevingsfoto en een vergelijking van deze scenario's. Dit is gebruikt als een van de bouwstenen van het voorkeurscenario. Dit wordt momenteel uitgewerkt voor de ontwerp-omgevingsvisie. Ook zal het OER een werkwijze bevatten waarmee we toekomstige keuzes kunnen onderbouwen. Het OER zal binnenkort worden opgeleverd samen met de ontwerpvisie worden vastgesteld.

Voorstel bespreking met de commissie Bestuur

De vaststelling van de ontwerp-Omgevingsvisie is aan ons college. Voordat wij het ontwerp vaststellen willen we een aantal belangrijke ontwikkelrichtingen in de vergadering van de commissie Bestuur met u bespreken. Met uw feedback ronden we het ontwerp af. Deze werkwijze is vergelijkbaar met wat we bij de voorbereiding van het Voorkeurscenario hebben gedaan.

Nadere uitwerking Voorkeurscenario

Hieronder lichten we de verschillende keuzes toe, die we aansluitend en/of aanvullend op het Voorkeurscenario aan u willen voorleggen.

GEBIEDSGERICHTE BENADERING

We delen in de Omgevingsvisie de gemeente Barneveld op in vijf deelgebieden. De grenzen tussen die gebieden zijn niet met een schaarpte te knippen en er kan wat overlap genomen worden, maar grotendeels helpt de indeling bij de benadering van de ontwikkelingsrichting per gebied. Daarbij helpt het om te beseffen dat op basis van de kaart met deelgebieden uit de omgevingsvisie geen besluiten worden genomen op perceelsniveau. Hiervoor is de doorwerking in omgevingsprogramma's en het omgevingsplan nodig.

Kern van de benadering is dat elke gebied een primaire functie (profiel) heeft, waarmee bij de inpassing van andere functies rekening mee moet worden gehouden. Het gaat daarbij om het gebied, niet om de kernen.

Deelgebied	Profiel
Veluwe	Natuur en waardevol landschap
Oostelijk buitengebied	Bedrijvenlandschap (agrarisch-niet-agrarisch)
Recreatiecluster Voorthuizen	Recreatie en multifunctionele landbouw
Stedelijke as	Verstedelijking (wonen en werken)
Westelijk Buitengebied	Gemengd (landbouw en waardevolle landschappen)

PRETTIG LEVEN IN VITALE DORPEN

De gemeente Barneveld groeit in de periode 2021 tot 2040 met 8.000 woningen. We kiezen voor gerichte groei, met als ambitie het realiseren van 8.000 woningen. Deze groei voldoet aan de woningbehoefte. Dit zien we als een ambitieuze maar haalbare opgave. Van deze 8.000 woningen zijn er reeds 5.000 in verschillende stadia van ontwikkeling.

De focus ligt daarbij op het creëren van hoogwaardige leefomgevingen met levensloopbestendige woningen en woningen voor de diverse doelgroepen. Maar we moeten realistisch zijn over wat haalbaar is binnen de beschikbare middelen en ruimte. Betaalbaarheid van woningen en differentiatie in het aanbod (sociaal/midden) zijn primaire ambities.

Het streven is om alle kernen te laten groeien, wat ook de voorzieningen (zie ook onder Gezond en toekomstbestendig) ten goede zal komen. Dit doen we in een 70/30 verhouding tussen de grote kernen en kleine kernen.

De onderstaande indicatieve verdeling van de woningen over de kernen is gebaseerd op de aantallen die ook gedeeld zijn in het participatietraject. Daarbij past een aantal kanttekeningen:

- De cijfers geven de ambities weer op basis van de huidige groeiverwachting. Hierin zit een zekere bandbreedte zowel op het totale aantal als op de verdeling over de kernen.
- De cijfers betreffen niet alleen woningbouw in en direct aansluitend op de kernen, maar ook om de aantallen woningen die binnen de functieverandering in het buitengebied kunnen worden toegevoegd.

Kern	Ambitie	Reeds in ontwikkeling cq belegd	Nog te realiseren
Garderen	300	100	200
Kootwijk	20	-	20
Stroe	500	150	350
Kootwijkerbroek	800	300	500
Terbroek	600	200	400
De Glind ¹	110	30	80
Voorthuizen	1.600	1.000	600
Barneveld	4.000	3.300	700
Totaal	Ca. 8.000	Ca. 5.000	Ca. 3.000

We kiezen ook voor spreiding van de verschillende woningtypering over de kernen, waarbij we meer de hoogte in mogen bouwen daar waar dit passend is. Voor de kleine kernen betekent dit 3-4 woonlagen. In de grotere kernen betekent dit 5-6 woonlagen maar ook incidenteel hoger in bijzondere situaties.

Waar mogelijk gebruiken we beschikbare ruimte binnen de kernen. Bijzondere aandacht krijgt het bouwen rond de OV-stations in Barneveld, mede met het oog op de mogelijk effecten voor mobiliteit. Maar gezien de omvang van de woningopgave is ook uitbreiding aan de dorpsranden onvermijdelijk. We concentreren de woningbouw echter wel in het stedelijk gebied (de kernen). Het onderzoek naar de potentiële uitbreidingsrichting per kern loopt nog. We streven ernaar dit nog op de visiekaart te kunnen aangeven.

GEZOND EN TOEKOMSTBESTENDIG

Positieve gezondheid is het doel, maar er moet balans zijn tussen normering en haalbaarheid. Gezondheid wordt altijd meegenomen in de afwegingen ook met oog op langetermijneffecten (ook economisch/financieel). Gezondheid kan op verschillende plekken anders worden gewogen, maar doet in ieder geval altijd mee bij de afweging.

¹ Inclusief buitengebied Achterveld

In dit kader maken we ook onderscheid tussen stedelijk gebied (woonwijken) en landelijk gebied.

We stellen voor om extra te investeren in wijken met relatieve gezondheidsachterstanden, met als doel de gezondheid in deze wijken te verbeteren. Dit betekent overigens niet dat andere wijken worden vergeten.

In de keuze van bouwlocaties zijn de omgevingsfactoren die van invloed kunnen zijn op gezondheid belangrijke afwegingsfactoren (o.a. geluid, schone lucht, water en bodem).

De energietransitie en klimaatadaptatie krijgen in de Omgevingsvisie eveneens aandacht. De gemaakte regionale afspraken (o.a. ten aanzien van windenergie) worden in de Omgevingsvisie bevestigd. En we maken – mede in dit kader - meer werk van groen (klimaat en groene inrichting)

In de stedelijke as (Voorthuizen-Harselaar-Barneveld) onderscheiden we twee groene buffers, elk met een eigen karakter. Rondom Zeumeren ligt de focus op recreatie en landschap met een geleidelijke overgang naar de bebouwing. De Esvelderbeekzone zien we vooral als een te beschermen zone met natuur en als groen-blauw uitloopgebied.

Toegankelijke voorzieningen (onderwijs, sport, zorg, cultuur, welzijn, recreatie) groeien mee met de woningbouwontwikkeling. De evenredige groei en verdeling van voorzieningen, de bevolkingsontwikkeling en de spreiding van aandachtsgroepen zijn van belang voor een evenwichtige ontwikkeling van de gemeente. In ieder geval in Kootwijkerbroek en Stroe is het noodzakelijk om extra voorzieningen te realiseren om de verwachte woningbouw mogelijk te maken en anderzijds om voor de inwoners een aanvaardbaar voorzieningenniveau te realiseren.

Belangrijk is om zorgvuldig te kiezen waar investeringen in voorzieningen plaatsvinden, of deze nu voorkomen uit de woningbouwontwikkeling of de bestaande behoeften van de lokale bevolking.

RUIMTE VOOR ONDERNEMERSCHAP

We sluiten aan op de recent vastgestelde economische visie. Daarbij staat de groei van arbeidsplaatsen voorop. Minder oppervlakte per arbeidsplaats en vooral inzet op arbeidsintensieve bedrijvigheid (innovatieve maakindustrie). Focus ligt op de uitbreiding van Harselaar (40 ha.). Kleinere mogelijkheden benoemen we in de visie nabij de kleine kernen (Kootwijkerbroek en Terschuur). We voldoen hiermee nog niet aan onze (regionale) verwachtingen. In de omgevingsvisie formuleren we hiervoor een aanvullende zoekopdracht.

Binnen de woningbouwontwikkeling zetten we ook in op de mogelijke versterking van centrumgebieden (voor zowel de grotere als de kleinere kernen) en kleinschalige werkmogelijkheden in de wijken. We streven naar meer multifunctionele wijken, ook met (beperkte) economische functies. Daarbij denken we niet aan grootschalige werkfuncties. Het doel is vooral om meer levendigheid te creëren zonder de woonkwaliteit te schaden. Dit kan ook bijdragen aan het verminderen van werkkilometers.

Voor de recreatieve gebieden in het oostelijk deel van onze gemeente richten ons vooral een kwaliteitsverbetering van de bestaande recreatie. We zetten niet in op intensivering van recreatie, maar willen vooral zoeken naar een betere spreiding van de recreatiedruk over het seizoen. We haken in de visie aan op het huidige beleid op recreatie. We zetten in de visie in op een betere balans tussen toerisme/recreatie en natuur. Voor het recreatiecluster Voorthuizen benadrukken we de noodzaak voor een de verdere uitwerking van ‘vitale vakantieparken’.

WAARDEVOL LANDELIJK GEBIED

De Omgevingsvisie heeft de bescherming van de natuurwaarden van de Veluwe hoog in het vaandel. Voor de buitengebieden ligt de nadruk op de ruimte voor het

boerenbedrijf. Bij functieverandering benutten we het opgestelde toetsingskader en functieveranderingsbeleid.

We leggen in de visie ook nadruk bij de landschappelijke waarden als mee te koppelen ambitie. Het gaat dan bijvoorbeeld om de (ook regionale) ambities rond uitloopegebieden en groen-blauwe dooradering. In dat kader speelt ook de ambitie om de bekenstructuur zoveel als mogelijk te herstellen, waarvoor we meer de verbinding gaan zoeken met het waterschap. We beschouwen onze landelijke omgeving ook als een te genieten kwaliteit en streven in onze uitwerking naar een goede overgang tussen stedelijk en landelijk gebied.

We respecteren het uitgangspunt dat we in het landelijk gebied mede sturen vanuit het belang van water en bodem. Tegelijkertijd willen we flexibel blijven in onze aanpak en op gebiedsniveau structurerende keuzes kunnen maken, met in achtneming van de prioriteit voor een robuust watersysteem met ruimte voor de beken om zowel de waterkwaliteit en het ecologische evenwicht te waarborgen en een bijdrage te leveren aan klimaatadaptatie.

BEREIKBAAR NU EN IN DE TOEKOMST

Optimale doorstroming van het verkeer is een ambitie, maar die gaat niet ten koste van alles. Vooral de financiële en ruimtelijke mogelijkheden leggen ons beperkingen op. Bij de locatiekeuze voor woningbouwontwikkeling proberen we zoveel mogelijk gebruik te maken van (tegen die tijd) nog beschikbare verkeersruimte op het bestaande netwerk.

Bij de uitvoering van maatregelen is het belangrijk om de beschikbare middelen goed te verdelen, ook rekening houdend met andere belangen zoals bijvoorbeeld gezondheid en wijkverbetering. In de visie besteden we aandacht aan de ontsluitingswegen en belangrijke routes. Topprioriteit leggen we bij de realisatie van de Oostelijke Rondweg omdat dat alternatief onze en uw voorkeur heeft boven het alternatief waarbij de drukke route door de kern wordt opgewaardeerd.

De keuze voor spreiding van de woningbouw over de kernen, geven we in de visie aan hoe we denken de regionale afspraken rond mobiliteitstransitie te kunnen waarmaken. We schatten in dat we hieraan voldoende invulling kunnen leveren vanuit onze ambities rond:

- woon nabije en bereikbare voorzieningen,
- het gebruikmaken van beschikbare verkeersruimte,
- woningbouwontwikkeling bij OV-locaties en
- toepassing van het STOMP-principe
- duurzame mobiliteit (o.a. elektrisch rijden)

Vervolg

Vaststelling van het ontwerp

We verwachten dat we met uw reactie op de bovengenoemde punten de Ontwerp-Omgevingsvisie Barneveld 2040 kunnen afronden. Deze willen wij uiterlijk in de eerste helft van maart aan u presenteren. Daarna stellen wij dit document samen met het OER vast. Deze vaststelling markeert een belangrijke formele stap in het proces.

Tervisielegging en uitwerking

In de loop van maart en april 2025 zal het ontwerp van de Omgevingsvisie ter inzage liggen. Gedurende deze periode kunnen inwoners en andere belanghebbenden formeel hun zienswijzen indienen. In deze periode zal ook de Commissie mer om een advies worden gevraagd. Dit zijn essentiële wettelijke onderdelen van het proces die de kans bieden voor publieke en deskundige input voordat de definitieve visie wordt opgesteld en door u wordt vastgesteld.

Na de tervisielegging zullen we de definitieve Omgevingsvisie Barneveld 2040 uitwerken. Hierbij worden de ingediende zienswijzen en het advies van de Commissie mer zorgvuldig bekeken en waar mogelijk en nodig verwerkt in het einddocument. De

vaststelling van de Omgevingsvisie is aan uw raad. We blijven ernaar streven dat u de Omgevingsvisie Barneveld 2040 nog voor het zomerreces van 2025 kunt vaststellen.

We verwachten dat we dan ook het advies van de Commissie mer over de Omgevingseffectrapportage (OER) kunnen beschikken, zodat u dit bij de besluitvorming kunt betrekken.

Planning

We naderen het einddoel om de (eerste) Omgevingsvisie Barneveld 2040 spoedig in het proces van besluitvorming te nemen. In de tabel hebben we de belangrijkste mijlpalen en de globale planning aangegeven.

Mijlpaal		Planning (weeknummer)
2025		
Vaststellen Ontwerp Omgevingsvisie en OER	College	9-11
Ter visielegging ontwerp en verwerking zienswijzen (inclusief advies Commissie mer over OER)	Barneveld	12-21
Omgevingsvisie voor vaststellen aanbieden	College	22-23
Vaststellen Omgevingsvisie	Gemeenteraad	25-29

Tot slot

Onze ambitie is dat u met de Omgevingsvisie een haalbaar ambitiekader kunt neerleggen voor een evenwichtige en duurzame toekomstige ontwikkeling van de gemeente Barneveld. Tijdens de komende maanden zullen we – naast de formele momenten – ook regelmatig de voortgang van het proces bespreken met de raadswerkgroep, zodat de verbinding met uw raad blijft gewaarborgd.

Ook herhalen we graag de uitnodiging van dit memo om met u te spreken over de doorwerking van de Omgevingsvisie in de beleidscyclus en de rolverdeling tussen uw raad en ons college.